

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань проходження військової служби, мобілізації та військового обліку”

1. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Відповідно до Конституції України захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу (частина перша статті 17); держава забезпечує соціальний захист громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, а також членів їхніх сімей (частина п'ята статті 17); захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України є обов'язком громадян України (частина перша статті 65).

У зв'язку з триваючою військовою агресією російської федерації проти України, нарощування зусиль агресора щодо подальшого захоплення території нашої держави, постало питання щодо удосконалення механізмів проведення заходів мобілізації для залучення більшої кількості населення бажаного стати на захист суверенітету і територіальної цілісності України, а також забезпечення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів та удосконалення окремих питань проходження військової служби.

2. Мета і завдання законопроекту

Проект Закону розроблено з метою законодавчого удосконалення процедур проведення заходів мобілізації, удосконалення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів, соціального захисту військовослужбовців, а також окремих питань проходження військової служби для покращення якості підбору особового складу під час доукомплектування бойових підрозділів для відсічі збройної агресії проти України.

Завданням законопроекту є уточнення питань військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів, посилення соціального захисту військовослужбовців під час отримання медичної допомоги та після звільнення з полону, уточнення обов'язків органів місцевого самоврядування, місцевих державних адміністрацій, військово-цивільних адміністрацій, військових адміністрацій, підприємств, установ і організацій та громадян України під час проведення мобілізації, уточнення підстав для надання відстрочки та звільнення від призову на військову службу, а також підстав для звільнення з військової служби під час дії воєнного стану.

3. Загальна характеристика та основні положення законопроекту

Проектом Закону пропонується внести зміни до Кодексу законів про працю України, Кодексу адміністративного судочинства України та законів України “Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей”,

“Про місцеве самоврядування в Україні”, “Про місцеві державні адміністрації”, “Про правовий режим надзвичайного стану”, “Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію”, “Про військовий обов’язок і військову службу”, “Про військовоцивільні адміністрації”, “Про правовий режим воєнного стану”, “Про державну службу”, “Про прокуратуру”, “Про Національну поліцію”, “Про виконавче провадження” якими передбачити:

удосконалення процедури військового обліку призовників, військовозобов’язаних та резервістів;

зміна призовного віку з 27 до 25 років;

надання можливості військовослужбовцям, яких звільнено з полону, відпочити та пройти відновлення шляхом надання їм додаткової відпустки із збереженням грошового забезпечення тривалістю 90 календарних днів;

залучення органів місцевого самоврядування, місцевих державних адміністрацій, військово-цивільних та військових адміністрацій, підприємств, установ і організацій до активної участі у заходах проведення мобілізації, зокрема до оповіщення та забезпечення прибуття громадян, які залучаються до виконання обов’язку щодо мобілізації, до збірних пунктів та військових частин;

уточнення норм щодо виконання військово-транспортного обов’язку;

уточнення повноважень Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України та розвідувальних органів України щодо ведення військового обліку призовників, військовозобов’язаних та резервістів, проведення заходів мобілізації та бронювання;

уточнення обов’язків громадян України щодо мобілізаційної підготовки та мобілізації, зокрема, щодо встановлення обов’язку проходити медичний огляд, постановки на військовий облік за місцем перебування у разі переїзду під час проведення мобілізації, реєструвати електронний кабінет призовника, військовозобов’язаного, резервіста, обов’язкової явки до територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки і військових частин після оголошення мобілізації, наявності при собі військово-облікового документу разом з документом, що посвідчує особу, які пред’являються за вимогою згідно закону;

встановлення вимог до повісток про виклик до територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, а також порядок їх вручення громадянам України;

уточнення підстав для надання відстрочки та звільнення від призову на військову службу під час мобілізації, а також синхронізація норм із підставами для звільнення з військової служби;

встановлення, що призову на військову службу під час мобілізації, на особливий період не підлягають здобувачі професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, які навчаються за денною або дуальною формами здобуття освіти і здобувають рівень освіти, що є вищим за раніше здобутий без урахування спеціальності (фаху), інтерни та докторанти, а також педагогічні працівники закладів фахової передвищої освіти;

виключення строкової військової служби – як виду військової служби та звільнення зі служби у запас всіх військовослужбовців строкової військової служби;

встановлення підстави для звільнення з військової служби військовослужбовцям у разі безперервної служби під час дії воєнного стану протягом 36 місяців. Звільнення таких військовослужбовців визначатиметься строками відповідно до рішення Ставки Верховного Головнокомандувача;

уточнення підстав для звільнення з військової служби;

встановлення, що не підлягають призову на військову службу під час мобілізації військовозобов'язані:

які проходили військову службу під час дії правового режиму воєнного стану та були звільнені зі служби у запас у зв'язку із закінченням строку військової служби, – протягом двох років з дня звільнення з військової служби. Такі особи у зазначений період можуть бути призвані на військову службу за їх згодою;

з числа громадян, які проходили військову службу та були звільнені зі служби у запас у зв'язку із звільненням з полону. Такі особи можуть бути призвані на військову службу за їх згодою;

з числа громадян, які були звільнені зі строкової військової служби під час дії воєнного стану, – протягом шести місяців з дня звільнення з військової служби;

уточнення порядку бронювання для військовозобов'язаних, які працюють в органах державної влади, інших державних органах, зокрема на посадах державної служби категорії “А” – всі військовозобов'язані, а для державної служби категорії “Б”, “В” – до 50% кількості військовозобов'язаних;

уточнення норм, що стосуються проведення випробування під час прийняття на військову службу за контрактом;

виключення з переліку висновків військово-лікарських комісій висновку про обмежену придатність до військової служби;

запровадження для громадян України базової загальновійськової підготовки до 3 місяців при закладах вищої освіти всіх форм власності з 2025 року;

запровадження з 2025 року базової загальновійськової підготовки для громадян, які планують вступити:

на державну службу, зайняти посади в органах прокуратури, а також інших громадян (за бажанням) – у навчальних частинах (центрах) Збройних Сил України;

на службу в поліцію – у навчальних частинах (центрах) Міністерства внутрішніх справ України;

запровадження базової військової служби для громадян чоловічої статі (жіночої статі – за бажанням) віком до 25 років, якщо вони не проходили базову загальновійськову підготовку після припинення чи скасування правового режиму воєнного стану;

встановлення додаткових вимог щодо можливості проходження державної служби або служби в поліції тільки після проходження базової загальновійськової підготовки (із відтермінуванням цієї норми, яка набирає чинності з 2026 року) або військової служби;

запровадження заходів впливу щодо громадян, які не виконують обов'язки щодо мобілізаційної підготовки та мобілізації, передбачених частиною 3 статті 22 Закону України “Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію”, встановлення процедури винесення судових рішень та їх примусового виконання;

надання права засудженим особам, які звільнені від відбування покарання з випробуванням, за бажанням бути призваними на військову службу за призовом під час мобілізації;

надання повноважень Національній поліції України щодо участі у заходах мобілізації; залучення до заходів рекрутингу на військову службу центрів надання адміністративних послуг, центрів зайнятості та центрів рекрутингу.

Передбачається, що Закон набере чинності через один місяць з дня, наступного за днем його, крім положень частини 4 та 5 статті 6 Закону України “Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію” та положень частини шостої статті 1, частини другої статті 26 Закону України “Про військовий обов'язок і військову службу”, які набирають чинності через вісім місяців з дня, наступного за днем його опублікування.

Прикінцевими та перехідними положеннями встановлюються норми щодо: переогляду обмежено придатних громадян та переходу на військовий облік військовозобов'язаних та резервістів розвідувального органу Міністерства оборони України, оновлення громадянами України, які перебувають на військовому обліку, протягом 60 днів своїх військовооблікових даних, зберігання здобувачами освіти права на відстрочку до завершення поточного навчального року, у разі втрати цього права відповідно до статті 23 Закону України “Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію”;

постановки на військовий облік військовозобов'язаних громадян, які працюють (проходять службу) на посадах у Національній поліції України, Службі судової охорони, Державному бюро розслідувань, Бюро економічної безпеки України, органах і підрозділах цивільного захисту, Державної кримінально-виконавчої служби України протягом 60 днів з дня набрання чинності Закону;

переогляду громадян України чоловічої статі віком від 25 до 55 років, яким після 24 лютого 2024 року встановлено інвалідність II та III груп (крім тих, кому інвалідність II та III груп встановлено за наслідками захворювань, поранень (травм, контузій, каліцтв), одержаних під час захисту Вітчизни, а також відсутності кінцівки внаслідок її ампутації), до кінця 2024 року на непридатність до військової служби на підставі переліку хвороб, станів та фізичних вад, затвердженого кабінетом Міністрів України.

4. Стан нормативно-правової бази у зазначеній сфері правового регулювання

У зазначеній сфері правового регулювання діють Конституція України, закони України “Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей”, “Про місцеве самоврядування в Україні”, “Про місцеві державні адміністрації”, “Про правовий режим надзвичайного стану”, “Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію”, “Про військовий обов’язок і військову службу”, “Про військово-цивільні адміністрації”, “Про правовий режим воєнного стану”, “Про державну службу”, “Про прокуратуру”, “Про Національну поліцію”, “Про виконавче провадження” та інші законодавчі акти.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація запропонованого проекту Закону не потребує додаткових витрат з Державного бюджету України.

6. Запобігання корупції

У проекті Закону немає правил і процедур, які можуть містити ризики вчинення корупційних правопорушень.

7. Прогноз соціально-економічних наслідків прийняття проекту

Прийняття проекту Закону України створить умови для належного укомплектування бойових підрозділів під час відсічі збройної агресії проти України.

Після прийняття даного законопроекту очікується покращення процесу комплектування особовим складом Збройних Сил України та інших військових формувань під час проведення мобілізації. Його впровадження сприятиме розвитку суспільства, що базується на цінностях патріотизму та відданості державі.

Міністр оборони України

Руслем УМСРОВ

_____ 2024 р.